

Dóm indických pagod v Domici

Na území Slovenského a Aggteleckého krasu sú známe aj jaskyne, v ktorých sa zachovali pamiatky reprezentujúce vývoj viacerých kultúr pravekého človeka. Mimoriadne sú stopy po osídlení ľudí bukovohorskej kultúry v Domici s hrnčiarskou dielňou, stopami po dolovaní hliny, nálezmi keramiky, ihiel na šitie z kostí a rôznych ďalších predmetov. Jednoduché nástenné kresby sa zachovali v Ardotskej jaskyni a v Archeologickom dome Silickej ľadnice. Osobitne vzácne sú kultové masky kyjatickej kultúry vyhotovené z ľudskej lebky z Majda-Hraškovej jaskyne a z Babskej diery. V mnohých ďalších jaskyniach boli nájdené početné predmety z neskorej doby bronzovej, z doby železnej, halštatskej a zo stredoveku. Z historických pamiatok je významný aj husitský nápis v Jasovskej jaskyni.

Silická ľadnica

Údaje o minci

Nominálna hodnota: 10 eur

Materiál: Ag 900/1000

Cu 100/1000

Hmotnosť: 18 g

Priemer: 34 mm

Hrana: nápis do hĺbky: WORLD HERITAGE – PATRIMOINE MONDIAL

Náklad: limitovaný náklad v bežnom a proof vyhotovení 11 000 ks

Autor návrhu: Branislav Ronai

Rytec: Filip Čertásky

Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince sú zobrazené stalagmity z jaskyne Domica, zvislé stalaktity a brká z Gombaseckej jaskyne a vpravo dole aragonitový útvar z Ochtinskej aragonitovej jaskyne. Hodnotu a monumentálnosť jaskýň Slovenského krasu metaforicky charakterizuje prvok chrámovej architektúry – gotický oblúk. V pravej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky. V spodnej časti je názov štátu SLOVENSKO a pod ním je letopočet 2017. Nad štátnym znakom je v dvoch riadkoch označenie nominálnej hodnoty mince 10 EURO.

Na rube mince je zobrazený kvapľový útvar z Krásnohorskej jaskyne doplnený vzácnymi jaskynnými živočíchmi – šťúrovkou, krivákom jaskynným a netopierom. Pri hornom okraji mincového poľa je v opise text JASKYNE SLOVENSKÉHO KRASU a pod ním text SVETOVÉ PRÍRODNÉ DEDIČSTVO. Značka Mincovne Kremnica MK a štylizované iniciály mena a priezviska autora výtvarného návrhu mince Branislava Ronaia BR sú v pravej spodnej časti mincového poľa.

Vydala: © Národná banka Slovenska, február 2017

Foto: Pavol Staník, Jaroslav Stankovič, Progress Promotion, BMC Evolutionary Biology, Wikimedia

<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Svetové prírodné dedičstvo
Jaskyne Slovenského krasu

Strieborná zberateľská minca

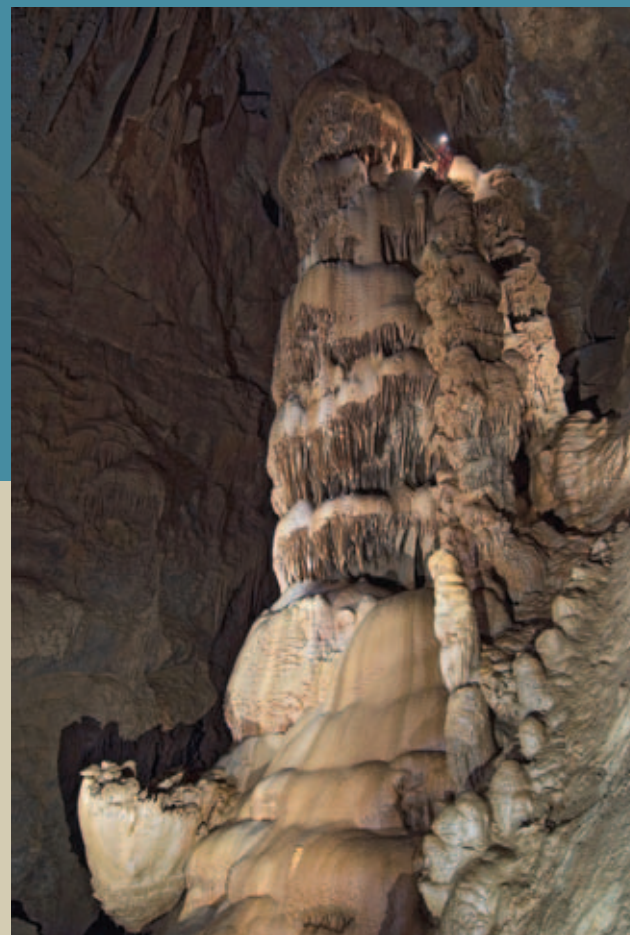
Jaskyne Slovenského krasu boli zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO spolu s jaskyňami Aggteleckého krasu na základe bilaterálneho nominačného slovensko-maďarského projektu, ktorý bol odsúhlasený Výborom pre svetové dedičstvo v dňoch 4. – 9. 12. 1995 v Berlíne. V roku 2000 bola lokalita rozšírená o Dobšinskú ľadovú jaskyňu, ktorá sa nachádza v Slovenskom raji.

Reprezentatívnosť a výnimočnosť podzemných foriem Slovenského krasu a Aggteleckého krasu spočíva najmä v mimoriadnej genetickej a tvarovej rozmanitosti podzemných priestorov, v mnohokratočnosti ich sintrovej výplne a tiež v neopakovateľných biologických a archeologických hodnotách. V takejto komplexnosti sa jaskyne v miernom klimatickom pásme nikde inde na svete nevyskytujú. V súčasnosti sa na slovenskej strane lokality eviduje 1 184 jaskýň a na maďarskej 280 jaskýň.

V lokalite sa vyskytujú najrozličnejšie genetické a morfológické typy jaskýň. Najfrekvencovanejšie sú riečne jaskyne, cez ktoré preteká, prípadne v minulosti preteká vodný tok, spravidla s typickými znakmi riečnej erózie a korózie. V máloktovej krasovej oblasti sa vyskytuje vedľa seba toľko reprezentatívnych typov kvapľovej výzdoby ako v Slovenskom krase. Unikátne sú brká v Gombaseckej jaskyni, ktoré dosahujú aj trojmetrovú dĺžku. Na celom svete sú známe sintrové štíty alebo bubny jaskyne Domica, ako aj aragonitové kryštály Ochtinskej aragonitovej jaskyne. Okrem nich

sa v jaskyniach Slovenského krasu vyskytujú stalaktity rôznych tvarov, vrátane vzácnejších guľovitých kvapľov v Domici, stalagmity – napríklad krásne pagodovité a palmovité stalagmity v Domici, mohutné pagody vo Zvonivej jame a palicovité stalagmity v Ardotskej jaskyni. Zo stĺpov je najznámejší 34 m vysoký Kvapeľ rožňavských jaskyniarov v Krásnohorskej jaskyni. Sintrové záclony sa nachádzajú v jaskyniach Milada a Domica, náteky a hráškovité útvary v priepasti Brázda, sintrové kaskády v Domici, jazierkové formy v Diviačej priepasti a excentrické útvary najmä v Hrušovskej jaskyni. K tomu sa priradujú dve jaskyne so stálou ľadovou výplňou. Dobšinská ľadová jaskyňa s objemom ľadu 110 132 m³ a ľadovými útvarmi je skutočnou svetovou raritou a Silická ľadnica s nadmorskou výškou 503 m je najnižšie položenou ľadovou jaskyňou v miernom klimatickom pásme.

Krásnohorská jaskyňa

Jaskyňa Domica

Vhodné klimatické podmienky podmienujú rozmach rôznych druhov podzemných živočíchov, najmä bezstavovcov. Pretože životné prostredie pravých jaskynných živočíchov je ohraničené podzemnými priestormi, vytvorili sa tu endemity, ktoré sú známe len z územia Slovenského a Aggteleckého krasu, prípadne z blízkeho okolia. Takýmito sú drobný biely kôrovec krivák jaskynný (*Niphargus aggtelekiensis*), šťúrik *Neobisium (Blothrus) slovacum*, chvostoskok *Pseudosinella aggtelekiensis* alebo drobné chrobáky *Duvalius hungaricus* a *Duvalius bokori*. V Gombaseckej jaskyni a v Domici boli nedávno zistené ďalšie vzácne bezstavovce, ako šťúrovka *Eukoenaia spelaea* alebo mnohonôžka *Typhloiusulus spelaea*. Významnou skupinou jaskynných živočíchov sú netopiere, jeden z najvzácnejších a najohrozenejších je lietavec sťahovavý (*Miniopterus schreibersii*). Dôležitými zimoviskami netopierov sú najmä jaskyne Domica, Jasovská jaskyňa, Drieňovská jaskyňa, Čertova diera a Dobšinská ľadová jaskyňa.

Gombasecká jaskyňa

Ochtinská aragonitová jaskyňa

Netopiere

Krivák jaskynný

Šťúrovka

